

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubli.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h

„ „ „ dvakrat . . . 12 „

„ „ „ trikrat . . . 10 „

za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Življenjsko vprašanje Slovencev: Srednje šole v Trstu.

Trst, 25. nov. 1912.

V četrtek, 21. t. m. je zborovalo tržaško učiteljsko društvo v znamenju zahtev učiteljstva glede ureditve slovenskega srednješolskega vprašanja v Trstu. Zborovanje se je vršilo v novi Ciril Metodovi šoli pri Sv. Jakobu v Trstu in je bilo jako mnogobrojno obiskano. Med navzočimi sta bila tudi c. kr. okr. šolski nadzornik g. Nekermann in g. dr. Wilfan.

Učiteljsko društvo za srednje šole.

O vprašanju slovenskih srednjih šol v Trstu je referiral dr. J. Mrhar:

Ni prvič, da se zbirajo člani in razpravlja Učiteljsko društvo o našem šolskem vprašanju. Saj se je Učiteljsko društvo bavilo in se še temeljito bavi s proučevanjem vseh strok šolstva v Trstu in okolici.

Učiteljsko društvo je dalo tudi iniciativo za veliki manifestacijski shod, ki se je vršil 2. julija 1911 v »Narodnem domu«, in ono je pripravilo najpodrobnejši in vsestranski material o stanju tržaškega šolstva za ta shod.

Na tem velikem in pomembnem shodu sta tedaj poročala ravnatelj Ulčakar in dr. Rybač. Prvi je imel referat o tržaškem šolstvu s strokovnega stališča, drugi pa s političnega.

Prvič je tudi bilo na tem shodu, da se je v jasnih točkah napram vladi in javnosti fiksiral

šolski program tržaških Slovencev, ki slove sledeče:

Uverjeni, da je pravična ureditev šolstva v Avstriji mogoča le na podlagi načela narodne avtonomije, pozivljajo (Slovani!) vlado in zakonodajne korporacije, da prepuste potom državnega zakona ustanavljanje, vzdrževanje in vodstvo vseh šol posameznim narodom, oz. narodnim svetom, izvoljenim za vsako narodnost na podlagi enake in splošne volilne pravice z uporabo proporcionalnega sistema.

Dokler pa do takega zakona ne pride, zahtevajmo:

1. da se uvede na vseh c. kr. ljudskih in meščanskih šolah v Trstu slovenščina kot obvezen predmet za slovenske otroke, ker je naravna posledica odredb, po katerih je postala slovenščina obvezen predmet za Slovence na c. kr. realki in gimnaziji;

2. da se nemudoma poddržavijo in primerno izpopolnijo vse tržaške ljudske šole, ki jih doslej vzdržuje slovenska šolska družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani;

3. da se ustanovi popolna realna gimnazija s slovenskim učnim jezikom, oziroma da se uvedejo slovenske vzporednice realnogimnazijskega značaja na c. kr. drž. gimnaziji v Trstu;

4. da se potem izpremeni c. kr. pripravnica za srednje šole v Trstu in na Proseku v slovensko ljudsko, oziroma meščansko šolo, ker z izpolnitvijo zahteve pod točko 3. odpade vsak predpogoj za njen obstanek;

5. da se poddržavi, oziroma izdatno podpre po državi obstoječa zasebna Slovenska trgovska šola v Trstu;

6. da se ustanovi v smislu v državnem zboru že sprejete resolucije, stavljene po poslancu dr. O. Rybaču, slovenska obrtna šola v Trstu;

7. da se z ozirom na prenapolnjenost posameznih okoličinskih šol in na oddaljenost mnogih krajev v okolici od šolskih poslopij ustanove nove slovenske okoličanske ljudske šole, zlasti v Sv. M. M. spodnji, Rocolu, Kjadinu, Škorkliji in za Grapado in Padriče;

8. da se ustanovita vsaj dve meščanski šoli, v Škednju in Rojanu;

9. da predloži vlada v prihodnjem zasedanju deželnega zbora tržaškega načrta deželnega šolskega zakona z ločenimi šolskimi sveti za Slovence in za Lahe.

C. kr. vlada in pretirane zahteve!

Trdili so in še hočejo trditi po vsej sili, da so te naše zahteve pretirane in previsoke.

Toda Učiteljsko društvo je temeljito proučilo ves položaj, preden je postavilo ta program in se je postavilo tudi pri določitvi tega programa na najrealnejše, najpravičnejše in najskromnejše stališče, kar smejo in so upravičeni Slovenci zahtevati v Trstu.

Naše zahteve niso previsoke, mi ne zahtevamo nikdar preveč, zakaj Učiteljsko društvo je dobro poučeno o naklonjenosti vlade in oblasti do nas Slovencev. Tudi med samimi Slovenci, ki smatrajo naše zahteve zaradi tega za pretirane, ker nam jih vlada in šolske oblasti ne bodo hoteli izpolniti, vlada napačno mnenje: »Zahtevati moramo odločno, mnogo zahtevati, da vsaj malo dosežemo!«

Program naš ni točka dneva in samo sedanjosti, temveč je preračunjen na več, morda deset let. A tega programa se držimo! Pojdimo za uresničenjem njega po stopnjah, da nam tudi oblasti koncedirajo točko za točko.

Realizacija prve točke našega programa.

Letos smo doživeli, da je vlada vendar prišla do realizacije prve točke našega šolskega programa. Na državnih šolah je prišlo namreč od odloka, s katerim so obvezni otroci nemenske narodnosti biti poučevani in obiskovati tudi pouk v materinščini.

Vendar zadeva še ni popolnoma realizirana in definitivno rešena. Premagati bo ovire od nasprotniške strani, ki ji ni zaupati, niti kadar se kaže popustljivo ali celo izrečno pripoznava naše zahteve.

Vlada je namreč dala sedaj besedo o tem vprašanju **še nemškemu učiteljstvu.** In to učiteljstvo je sicer diplomatsko pripoznalo našo upravičenost in ravnopravnost, a je že našlo pretezo, **da se je izrazilo v nasprotnem smislu.**

Zato bomo pozvali vodstvo Slovencev v Trstu, da pazi in prepreči to mahinacijo!

Danes se imamo pa v prvi vrsti pečati s

tretjo točko našega šolskega programa.

Obili statistični material o ljudskem šolstvu iz Kleinmayerjeve brošure »Slovensko šolstvo v Trstu« nam govori jasno o razmerah našega ljudskega šolstva. Toda danes hočemo na isti način posvetiti v naše srednješolske razmere.

Naklonjenost naše vlade glede slovenskih srednješolskih zahtev je sicer v besedah precej velika, zakaj vlada nam na vso moč pripoznava upravičenost slovenskih paralel na naših srednjih šolah, a le — **da nam jih ne!**

Še bolj temeljito nam pa kaže naklonjenost vlade za slovensko šolstvo na Primorskem z državnim proračunom.

»Piccolo« o tem.

S tem vprašanjem se bavi tudi »Piccolo« z dne 17. novembra t. l. na 4. str. Tam se »Piccolo« namreč jezi in tarna, da vlada premalo skrbi za italijansko šolstvo v Primorju.

Podatki glede državnih izdatkov so v »P.« seveda opremljeni in prikrojeni italijanskemu duhu, a iz njih se tudi lahko razvidi, da srkbi vlada v prvi vrsti za nemško šolstvo na Primorskem, potem še v obilni meri za italijansko šolstvo, in kako bore malo je vlada v proračunu za prihodnje leto odkazala slovenskemu in hrvaškemu šolstvu na Primorskem, ki je v večini v tej deželi.

Državni proračun za leto 1913

govori jasno o naklonjenosti do posameznih narodov na Primorskem.

Proračun c. kr. avstrijskega naučnega ministrstva za l. 1913 nam kaže jasno mero vlade med Nemci, Italijani, Slovenci in Hrvati na Primorskem, in najsi potem že pogledamo proračunske postavke za visoke, srednje šole (gimnazije in realke), učiteljska, liceje, trgovske akademije, pripravnice ali ljudske šole.

Glede vseučilišča so Slovenci in Hrvati popolnoma prezrti; Italijani imajo v tej postavki za juridično fakulteto izkazanih 130.000 K izredne podpore; za Nemce bi bilo pa naravnost perfidno, če bi tudi

LISTEK.

Iz umetniškega sveta.

»Katka Poljakova«.

Tovariš E. Gangl je napisal novo gledališko delo, ki se imenuje »Katka Poljakova«, drama v treh dejanjih. Snov tej drami je zajeta iz sodobnega socialnega življenja. — Kakor čujemo, uprizori najprej to delo dne 14. grudnia t. l. »Dramatično društvo« v Idriji.

Nova oprema »Zvončka«.

Tovariš Ivan Erbežnik, učitelj na Bledu, je že dovršil nove okraske in vinjete za »Zvonček«, ki se bo z njimi odel s prvo številko prihodnjega letnika. Vse risbe so krasno, umetniško izvršene in bodo »Zvončku« v posebno lepoto, mladini pa res v veliko veselje.

Slovensko deželno gledališče.

Traviata. Opera v štirih dejanjih. Libretto spisal F. Piave, uglašil G. Verdi. Vsečina:

I. dejanje: V salonu pariške kurtizane Violete Valery je zbrana velika družba v veselem razpoloženju. Med gosti je tudi

njen oboževalec Alfred Germont, ki ji odkrije svojo vročo ljubezen. Dosedaj ni bila vajena takih besed, zaljubi se v Alfreda in sklone opustiti svoje razuzdano življenje. — II. dejanje: Na deželi v bližini Pariza uživata Alfred in Violeta brezmejno ljubezensko srečo. Niti na vsakdanje skrbi ne mislita dosti, in nekoč mora Alfred v mesto, da proda dragocenosti in z denarjem poplača dolgove. Njegov oče obišče medtem Violeto in jo za božjovoljo prosi, naj pozabi Alfreda, ker bi njuna zveza uničila srečo njegove zaročene sestre. Violeta ugodí starčevi prošnji in zapusti Alfreda pod pretezo, da si želi nekdanjega razkošnega življenja. Alfred se vrne iz mesta in nima časa o vsem premišljati, ker ga oče premoti in v toplih besedah spominja doma. Šele ko zve, da obišče Violeta slavnost v zloglasni hiši demimondke Flore, mu je jasno, zakaj ga je ljubica tako nenadoma zapustila. — III. dejanje: Na zabavi pri Flori zapazi Violeta Alfreda pri igralni mizi. Prezira jo. Tega ona ne prenese: pove mu, da ga je zapustila, ker je to zahteval nekdo, ki je bil opravičen. Alfred jo v jezi razžali, zato ga njen častilec baron Duphal pokliče na dvoboj. — IV. dejanje: V svoji spalnici na bolniški postelji leži Violeta. Zaradi Alfredovega nastopa in njegovih očitaj se je preveč razburila ter začela

hirati. Zdravnik prizna služkinji Anini, da so Violetine ure štete. Germont uvidi, da Violeta hira le iz prevelikega hrepenenja po Alfredu, zato mu dovoli, da jo poroči. Toda prepozno. Violetino srce je izkrevavelo, in ona umre v Alfredovemu objemu. —

Vsečina opere je posneta po še dandanes mnogo čitanem romanu A. Dumasa »Dama s kamelijami«. Moderna snov je to, ki obsega malo dejanja ob razvijanju skozinsko modernega problema in slikanju duševnih bojov. Par oseb, skoro nič zbora, dramski dialog nadomestujejo večja mesta s parlandi-petjem. Vsekakor se glasba Traviate razlikuje od one prejšnjih Verdijevih oper. Očara po svojih ljubkih melodijah, kdor se mnogo peča z glasbo, jo enkrat radi posluša, pozneje se pa kmalu naveliča onih večnih mta, mtata, mtatatata. Ni raznoličnosti in kontrastov. Traviata maestra Verdija bo pa kljub temu romala po svetovnih odrih in doživela še mnogo uprizoritev, ko bodo novejša mnogo boljša operna dela počivala v gledaliških arhivih.

Naslovno vlogo je kreirala Richterjeva. Njen zvonki glas mi je od predstave do predstave simpatičnejši. Podala je Violeto premišljeno, z globokim čuvstvovanjem in situaciji primerno igro. Ganljivo je pela v zadnji sceni četrtega dejanja, v

prvem dejanju pa dokazala, da bo sčasoma izvrstna koloraturka. Presrčne ovacije, ki jih je publika prirejala, so ji dokaz, da je v Ljubljani priljubljena! — Nasprotno je s tenoristom Vondro. Igra dobro, poje slabo. Nima obsežnega organa, vendar je na nekaterih mestih vsaj deloma zadovoljil. Sicer pa Boga zahvalimo, da sploh imamo tenorista! Ko so že vsa druga gledališča imela svoje osobe angažirane, smo še dvomili o nadaljnjem obstoju slovenskega gledališča! Boljših moči ni bilo dobiti. — Fejtár je lepo pel v vlogi Alfredovega očeta Germonta, da je zlasti ugajala njegova arija koncem drugega dejanja: »Ali te ne miče kraj, kjer prebíl si mlade dni?« Fantova, Peršlova, Križaj, Bukšek, Povhe in Kovač so v svojih neznatnih vlogah storili, kar je bilo v njihovih močeh. —

Orkester je rešil svojo nalogo povoljno. Kapelnik Hrazdira se je potrudil za skrbno naštudiranje in dostojno izvedbo opere. Fejtárjeva režija točna, inscenacija okusna. Gledališče polno. — ec.

Slovenske narodne pesmi s Koroskega nabral in čveteroglasno za moški zbor postavil Oskar Dev. Založil L. Schwentner. Cena K 2.—. Nova, pravkar izšla zbirka narodnih pesmi, o kateri o priliki več. — ec.

na Primorskem — kjer jih sploh ni — zahtevali svoje visoke šole.

V isti postavki imajo potem tudi Italijani za trgovsko šolo Revoltello izkazanih kot podporo še 15.000 K, torej v tej postavki Italijani, ki so v deželi v manjšini, 145.000 K; **Slovenci in Hrvati, ki so v ogromni večini — nič!**

Prezreti pa ne smemo dejstva, da celo Nemci, ki so na Primorskem le priseljenci, zahtevajo v slučaju, da pride laška univerza v Trst, tudi nemške stolice tu, dasi imajo v Gradcu vseučilišče in tehniko.

Še bolj krivična je za nas postavka **glede srednjih šol**. Tu namreč tembolj občutimo krivico, ker vlada protežira v tej deželi namesto slovenskega — nemško šolstvo.

Na Primorskem, kjer se o Nemcih in nemškem narodu sploh govoriti ne da, izda vlada za nemške šole — ki so pa zidane in obstoje le zaradi pohajanja slovenskih otrok vanje — letno 741.626 K rednih izdatkov.

In če primerjamo to postavko z italijansko vsoto, tedaj vidimo, da je krivica še večja: Italijani, ki jih je tu več od Nemcev, dobe manj podpore, in sicer le 501.000 K.

Nemci dobe za: gimnazijo v Gorici 190.460 K, za gimnazijo v Trstu 179.228 K, za realko v Trstu 123.000 K, za realko v Gorici 73.000 K, za gimnazijo v Pulju 85.000 K, za realko v Pulju 89.464 K, torej skupaj 741.626 K.

Pri primerjanju teh števil pa ne smemo pozabiti, da nemške posesti v teh mestih sploh ni!

Poleg tega ne smemo pozabiti, da sprejemajo Nemci tudi za novi zasebni licej izredne podpore 10.000 K, ki narašča baje celo na 40.000 K, in da je vlada kupila za nemško-nacionalne političke namene lansko leto tudi poslopje šol, sester v ulici Besenghi za ogromen denar 1 milijon kron.

Italijanov je več kot Nemcev na Primorskem, a njih postavka tu znaša le 501.000 K, in sicer: za poddržavljen obč. realke v Trstu 150.000 K, za gimnazijo v Kopru 68.845 K, za realno gimnazijo v Pulju 60.703 K, za licej v Pulju (izr. podp.) 4000 K, za trgovsko in nautično šolo v Trstu in Mali Lušnji 217.452 K, skupaj za Italijane 501.000 K.

Hrvatov, ki po številu lahko konkurirajo z Italijani in Nemci v tej deželi, je v tej postavki izkazano za gimnazijo v Pazinu 73.436 K.

Slovenci, ki so v večini na Primorskem, nimajo tudi v tej postavki — nič!

Pa bodimo do pičice pravični in natančni ter upoštevajmo še vzporednice na gimnaziji v Gorici ter recimo, da od 190 tisoč 460 K odpade 60.000 K na slovenske in laške razrede.

Če odštejemo teh 60.000 K, ki so postavljene za Slovence in Italijane, tedaj ostane Nemcem še vedno 681.626 K. Od 60.000 K + 6000 K odpade na Lahe 30.000 K + 3000 K, tako da imajo Lah potem od vlade izdatkov za srednje šole skupaj 534.000 K.

Za vse Primorske Slovence ni direktno v proračunu — nič; le če se vzame izdatek izven postavke ali iz postavke same, tedaj bi prišlo na vse primorske Slovence za srednje šole 33.000 K.

Ta vsota je z izdatki za Nemce in Italijane ravno proporcionalna v diametralnem razmerju s številom prebivalstva in s potrebami.

Glede učiteljskih je proračun sledeči: Izdatek za žensko učiteljsko v Gorici se lahko prišteva za vse tri narodnosti (slov., ital. in nemško) na enake dele in znaša 203.657 K.

Lahi dobe poleg tega še za učiteljske v Kopru 56.938 K, in v Gradiški 47.727 K, torej še posebe 104.665 K.

Slovenci dobe v tej postavki še za moško učiteljsko v Gorici 79.283 K, za pripravnico v Tomaju 3625 K, skupaj skupaj 82.908 K.

Če primerjamo, dobe manj od Italijanov.

Hrvati dobe za učiteljske v Kastvu 53.320 K.

Torej tudi v tej postavki proporcionalno vlada ni pravična do Slovencev!

Najkrivičnejša je pa postavka glede ljudskega šolstva!

Tu skrbi vlada le za Nemce in indirektno prisiljuje Slovence in otroke slovenskih stršev v nemške šole; zakaj nemške šole se vzdržujejo in širijo le na podlagi otrok slovenske narodnosti.

Nemci dobe za ljudske šole: Piazza Lipsia (moško) 149.033 K, Piazza Lipsia (žensko) 146.551 K, Fontana 159.042 K, Pulj 31.233 K, Mornarska šola v Pulju 7200 K, za razne remuneracije na Goriškem in v Istri 14.000 K, skupaj 507.059 K.

Najznačilnejša je tu postavka 14.000 K, ki je očitno postavljena za podpira-

nje šulveneinskega šolstva na Primorskem.

Za Italijanske šole ne da vlada v tej kategoriji nič.

Za slovenske ljudske šole — en otroški vrtec v Gorici za celo Primorsko — 1500 K.

Za hrvaško ljudsko šolstvo — nič!

Primerjajmo zopet te postavke državnega proračuna in reči moramo: **Država protežira na Primorskem Nemce in očitno namenoma prezira Jugoslovane!**

Poleg tega je pod klavzulo »za razvoj ljudskega šolstva« še postavka 150.000 K. Kam gre ta denar, ni povedano! Za slovenske šole gotovo ne, ker vsi poddržavljeni učitelji na družbini šoli so všteti v proračunu k nemški šoli na Lipskem trgu. (Medklic: Morda gre ta denar za avstrijske šole v Carigradu, Solunu in Albaniji!)

Po bodimo do pičice pravični in odštejmo še znesek 45.000 K (za slov. drž. učitelje na C. M. šoli) od nemške postavke, vendar ostane še za nemške ljudske šole na Primorskem postavka 462.059 K.

Od postavke 150.000 K recimo, da gre res nekaj za hrvaške šole v Istri, gotovo pa gre tudi od tega zneska večina, recimo 100.000 K, še za razne nemške šulvereinske šole v Trstu, Škedenju, Opatiji itd.

Država izda za šolstvo na Primorskem za:

Nemce	1.150.000 K
Lahe	780.000 K
Hrvate	180.000 K
Slovence	170.000 K

Krivico države in vlade torej spoznamo v tem, da izda za Slovence in Hrvate država manj kot tretjino tega, kar izda za Nemce, več kot polovico manj kot za Lahe in le šesti del skupnega izdatka od tega, kar izda za nemško in italijansko šolstvo.

Krivico države in vlade

pa spoznamo še jasneje, če primerjamo uradno statistiko ljudskega štetja in vidimo, da je 6000 otrok slovenske narodnosti samo v Trstu postavljeno na ceste, medtem ko za nemško šolstvo v tej deželi vlada izdaja milijone. (Dalje.)

Zveza slov. učit. v Avstriji.

Brzobjavno poročilo.

Dunaj, 26. novembra. Danes je imel glavni odbor Zveze slovenskega učiteljskega v Avstriji tukaj sejo. V razpravi so bila najaktualnejša šolska in učiteljska vprašanja. Posebno so bili predmet razprav: 1. izprememba § 55. drž. šol. zakon; 2. sanacija deželnih financ; 3. češke šole na Dunaju; 4. poklicanje učiteljev v višje šolske urade; 5. višja izobrazba učiteljskega; 6. znižanje železniških vozniških cen za učiteljsko. V Zvezo se sprejme Vilna, organizacija ukrajinskega učiteljskega v Bukovini, tako da šteje Zveza sedaj 13 deželnih organizacij. — Posebna debata se je razvila o skrajno mučnem in neznosnem položaju naprednega učiteljskega na Kranjskem, Predsedstvo Zveze izda o tem posebno spomenico. Prihodnja skupščina Zveze se vrši meseca avgusta 1. 1913. v Ljubljani o priliki 25 letnice Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev in ob III. slovenskem vsešolskem zletu.

Pevski zbor učit. Zaveze.

Dne 19. novembra popoldne so se sešli mnogi glasbeniki in pevci v prostorih »Učit. tiskarne« v Ljubljani da zasnuejo velevidealno pevsko združenje pod okriljem naše Zaveze.

Interesantna in uvaževanja vredna navodila pa je poslalo na ta sestanek tudi nekaj priznanih naših skladateljev in učiteljev pevcev.

Po poročilu Zavezinega tajnika se je vnela med prisotnimi živa debata o zasnutku stajnega učiteljskega pevskega zbora.

Podrobnosti, ki so za vse naše učiteljsko jako važne, prinesemo natančneje v prihodnji številki. Z ozirom na slabo finančno stanje in na skrajno neugodno sedanje stališče naprednega učiteljskega se sklene, da se ustanovi pod okriljem Zaveze — po vzorcu moravskih učiteljev — za sedaj samo stalni moški pevski zbor, v katerega se vabijo vsi napredni učitelji in srednješolski profesorji. Ta samostojni pevski zbor oskrbi lastna pravila z določenim poslovnim redom in posebnimi pevskega sklad.

Misel, ki je obrazložena v »Oklicu«, da se namreč pritegne vse v Zavezi stojiče učiteljsko v svrhu redne in sistematično urejene nadaljne izobrazbe na pevskem polju, se prekoslej obdrži v evdenci.

V pripravljalni odbor so bili voljeni: soglasno naslednji:

Hinko Družovič in Rajko Vrečar (za Štajersko); Emil Adamič, Karel Mahkota in Gustav Waschte (za Primorsko); prof. dr. Pavel Kozina in prof. Ivan Masten (kot zastopnika srednješolskih profesorjev); Rudolf Dostal, Ludovik Drmelj, Engelbert Gangl, Karel Humek, Ferdo Juvanec, Janko Levstik, Janko Likar, Fran Marolt, Alojzij Novak, Josip Pavčič, Andrej Rape, Anton Razinger, Vilibald Rus, Vendelin Sadar in Janko Žirovnik (za Kranjsko in Ljubljano).

Z vzklikom so bili izvoljeni v pripravljalni odbor: predsednik Janko Žirovnik, njega namestnik Anton Razinger, tajnik Vilibald Rus in blagajnik Vendelin Sadar.

Prva seja tega odbora ki postavi vso zadevo na stalna tla, se vrši na praznik, dne 8. decembra 1912, ob 3. uri popoldne v prostorih »Učit. tiskarne«.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve:

Iz vodstva Zaveze.

S III. vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (10. novembra 1912).

1. Korektor »Učit. Tov.« večkrat ni dobil v pregled posameznih števil, kar je bilo vzrok, da je časih v stanovskem glasilu kar mrgolelo napak. Vsa zadeva se je uredila.

2. Občni zbor društva »Korotan« v Celovcu je pozdravila Zaveza pismenim potom.

3. Resolucija glede stalnega nameščenja okrajnih šolskih nadzornikov, sprejeta na zadnji naši skupščini, se je odposlala na Dunaj c. kr. ministrstvu za uk in bogočastje.

4. »Ljubljansko učiteljsko društvo« je prijavilo v pomnoženi pripravljalni odbor za 25letnico Zaveze 3 članice in 11 članov.

5. Vodstvo Zaveze ukrene dogovorno s predsedstvom »Učit. tiskarne«, da se izvršuje odposiljanje »Učit. Tov.« redno vsak petek ob določeni uri.

6. Razprodajo mladinskih spisov, ki jih je založila Zaveza, vzame v nadaljno oskrbo Zaveza sama.

7. Zavezina knjižnica, ki je spravljena v steklenih omarah v načelstveni sobi »Učit. tiskarne«, se uredi. Napravi se natančen katalog vseh knjig.

8. Stare letnike »Učitelskega Tovarisha« uredi njega upravnik. Isti napravi vsak teden sproti tudi zaznamek preostalih novih števil stanovskega glasila.

9. Nekatera učila »Šolskega muzeja« so se prodala »Družbi sv. Cirila in Metoda«. Zaveza je dobila zanje 10 kron.

10. »Zveza slovenskega učiteljskega v Avstriji« je poslala vsem članicam besedilo ogorčenega protesta zoper nemško nasilje napram češkim šolam na Dunaju.

11. Na sestanek glede ustanovitve »Pevskega zbora Zaveze« so se vabile učiteljske deželne Zveze in nekateri glasbeniki iz učiteljskih vrst.

12. Došla je zahvala pevskega društva »Hajdrih« za soudeležbo pri slavnosti 25letnice društvenega obstoja.

13. Državnega poslanca dr. Vlad. Ravnharija se je obvestilo s primernimi podatki za stran neke interpelacije pri našem ministrstvu.

Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj je zborovalo dne 17. novembra 1912 v šoli na Vidmu. Navzočih je bilo s predsednikom vred 28 članov in članic ter gosti iz Celja, Krškega, Artiča in Vidma.

Vzeli so se na znanje dopisi — došli društvu od zadnjega zborovanja, in poročili o Zvezinem in Lehrerbundovem zborovanju.

Glavna točka tega zborovanja je bilo predavanje predsednika tov. Knapiča: »Spomini ob društveni štiridesletnici«. Bila je to natančna slika o delovanju in razvoju našega društva od njegovega početka do današnje dobe. Veliko delo je zahtevalo mnogo skrbljivosti in požrtvovalnega napora. Poslušalci so poslušali predavanje z največjim zanimanjem.

Po zborovanju se je sestalo učiteljsko pri Podjedu, da natiem proslavi ta dan. Zakaj hrupne slavnosti v našem položaju niso umestne. Počastili so nas krški tovarši in tovarišice s svojim posetom.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, dne 4. decembra 1912, ob 10. uri popoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Poročilo delegatov v Zavezini skupščini v Celju.

4. Eventualno predavanje. — Cenjeni tovariši in tovarišice se pozivajo, da se pripravijo za kratko aktualno predavanje. Podovatelja bomo potem pri zborovanju izmed pripravljenih izvolili.

5. Pobiranje članarine za Slov. Šolsko Matice. — Kdor ne pride k zborova-

nju, naj članarino pošlje poverjeniku do 4. decembra, ker je najskrajnejši čas.

6. Slučajnosti.

Odbor.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo ima svoje glavno zborovanje dne 8. decembra 1912 v Bočni ob 10. uri dop. po sledečem vzporedju:

1. Nagovor predsednikov.
2. Dopisi.
3. Predavanje.
4. Poročilo tajnice.
5. Poročilo blagajnika, s katerim se naj poravnajo takrat tisti, ki še poprej tega niso storili.

6. Volitev predsednika in odbora.
7. Slučajnosti.

Glede kosila se je javiti tov. nadučitelju v Bočni. K polnoštevini udeležbi vabi najviljudneje odbor.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 8. decembra 1912, ob 2. uri popoldan v Šmarji po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Bitka na Kosovem (v zgodovini in poeziji), predava g. dr. Ilešič iz Ljubljane.
4. Slučajnosti.
K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi Tomo Kurbus, t. č. predsednik.

Slovensko učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 7. nov. 1912 v restavracijskih prostorih Narodnega doma v Mariboru. Navzočih je bilo 42 rednih članov. Kot gostje so zborovanju prisostvovali tov. Planer, Gomzi, Lešnik, Mejovšek, Čuček in Wudler ml. Kot novega člana smo z velikim veseljem sprejeli tov. Jože Zemljiča, učitelja v Selnici ob Dravi. Po predsednikovem pozdravu smo rešili dnevni red, ki je imel med drugim sledeče zanimive točke: Dopis Selbsthilfe zaradi obilnejšega pristopi k njej. Tovarši Matija Lichtenwallner nam razjasni pogoje pri društvu, ki so jako ugodni, posebno za mlado učiteljsko. O skupščini v Ptuj dne 29. junija 1912 nam je poročal tov. predsednik v tej v Celju v avgustu pa tov. Vodenik in Pučelik, ki sta ses kupščine udeležila kot delegata. Nato nam poroča tov. predsednik o zadnjih odborovih sejah »Lehrerbunda« in »Zveze«, o svojem delu pri teh sejah ter o sedanjem že boljšem soglasju med obema društvoma. Prihodnje zborovanje bo glavno zborovanje v mesecu januarju 1913.

K. Ptujsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 5. decembra, ob polu 11. uri predpoldne v okoliški šoli v Ptuj po sledečem vzporedju:

1. Zadnji zapisnik.
2. Iz vseli kotov našega okraja.
3. Iz zborovanja »Zaveze«. V. Kajnih, A. Selinšek.

4. Iz naše organizacije:
a) Naše gnotno stanje.
b) Sankcija zakona o regulaciji učiteljskih plač v Dalmaciji in na Koroškem.

5. O kletarstvu.
6. Predlogi in nasveti.

Odbor ima svojo sejo ob 10. uri v okoliški šoli. Po društvenem zborovanju skupen obed. Ob 2. uri popoldne praktičen pouk o kletarstvu v kletih največjega posestnika vinogradov na Štajerskem in Ogrskem, gos. p. Konrada Fürsta, Tovaršice, tovariši! Pridite! Gosti, dobro došli! Ivan Klemenčič, t. č. predsednik.

Goriško

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje v četrtek, dne 5. decembra 1912, v Gorici, v dvorani »Trgovskega doma« ob 10. uri popoldne. Dnevni red:

1. Problem »izobraževanje« na dnevnem redu II. kongresa za izobraževanje mladine in mladinoslovje (v Monakovem od 3.—5. oktobra 1912), predava gospod profesor dr. K. Ozvald.

2. Predlogi.
Zaradi zanimivega predavanja pričakuje polnoštevilne udeležbe odbor.

Književnost in umetnost.

Oborova seja »Matice Slovenske« dne 18. novembra 1912. Gradivo za veliki tehniški slovar je abecedno urejeno tudi že v okviru poedinih črk. — Tisk zemljevida slovenskega ozemlja napreduje; vsi deli so bili v prvi korekturi, nekateri tudi že v drugi in tretji. — Knjige za leto 1912 se dotiskavajo. — Sprejme se drama A. Funtka »Tekma«. — Na podlagi predsednikovega poročila se razpravlja o literarni zapuščini dr. K. Štreklja: za Matice je najvažnejše gradivo »Narodnih pesmi«. — Pravljič in pregovorov. Za novega urednika »Narodnim pesmim« se imenuje dr. Josip Glonar, uradnik vseučiliške knjižnice v Gradcu. Štrekljevo »Zgodovinsko slovnico slovenskega jezika«, ki je v nekaterih poglavjih (za kakih 25 tiskanih pol) povsem za tisk izdelana, ki ji na nekatera druga poglavja čisto manjkajo, bo laže in uspešneje izdala »Jugoslovanska akademija« v Zagrebu. — Glede nabave Štrekljeve slovenske knjižnice za Ljubljano je predsedništvo

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

Matice stopilo v zvezo z vodstvom tukaj-
šnje licejske knjižnice in muzeja »Ru-
dolfina«; Matica bo rada sodelovala to-
zadevno prošnjo, ki bi šla na visoko vla-
do. — V okviru Matice Hrvatske se izde-
luje načrt za veliko ilustrirano delo v Istri,
ki bi se mu pozneje pridružila slična dela
o Banovini, Sloveniji, Dalmaciji, Bosni.
Matica Slovenska je ta načrt izročila v
presojlo slovenskim strokovnjakom. Knji-
ga bi morda mogla iziti kot skupna edi-
cija obeh Matic. — Za leto 1912. manjka
z ozirom na proračun še 3000 kron udnine.
Članov je plačalo dozdaj 2463.

Koledar Družbe sv. Cirila in Metoda
je izšel. Prinaša poleg seznama družbenih
članov in računskega pregleda tudi nekaj
člankov poučn vsebine, posebno zani-
miv je pregled CM. Družbe na Koroškem.
Koledar vsem toplo priporočamo.

Politiški pregled.

* **Lahi in Avstrija.** »Corriere della
Sera« izrečno izjavlja, da obstoji največja
nevarnost za Italijo v tem, da bi se Av-
strija s Srbijo mirnim potom sporazumela.
Ker bi utegnili priti do sporazuma, pravi
rečeni list, postaja za Italijo položaj jako
resen »assai grave«. — Kakor kaže, hodi
naša diplomacija po kostanj v žerjavico
za Italijo. Vse simpatije smo izgubili na
Balkanu, sedaj pa naša diplomacija dela za
italijansko stremeljenje. Neki ugleden Lah
je izjavil: Položaj se za nas ugodno obra-
ča. Italija si polagoma pridobiva sim-
patije Jugoslovanov, gojenju katerih hoče
obračati največjo skrb. Kakor hitro bi pa
bila Avstrija zapletena v vojno s kako
državo, izjavila bi vladna Italija, da se
mora ozirati na željo ljudstva, pretrgala
bi dosednje obveznosti in storil bi to, na
kar se že toliko let pripravljala: osvobodit-
ev bratov pod »tujim« jarmom.

* **Čehi in Albanija.** »Venkov« piše:
Čehi zahtevamo naj se nam dovolijo
tiste pravice, ki jih hočejo dati Nemci
in Madjari Avstrijcem. Še manj zahteva-
mo. Dajte šole Slovakom, vrnite jim za-
rubljeno narodno imetje, ne kaznujte in
ne zapirajte jih več za to, če slovaško
govore. Dajte Čehom vseučilišče na Mo-
ravskem, ne zatvarjajte nam šol na Du-
naju, ne zasledujte naših ljudi zato, ker
svojo narodnost priznavajo, dovolite nam
češki uradni in armadni jezik, ne raztr-
gajte našega kraljestva, ne uničite naših
manjšin, ne ponemčujete nas s silo na Mo-
ravskem in v Šleziji, uvedite na Dunaju
češko službo božjo in ne podirajte če-
ških nagrobnih spomenikov. Vi, ki ni-
mate nič naimanjšega smisla in čuvst-
va za kulturne delovne in napredne na-
rode avstro-ogrske države, se upate pred
vsem svetom trditi, da vam gre le za
kulturne in moralne koristi Albanije. To
je narobe svet, vnebovpijoča neodkrito-
srčnost in faizeljstvo!

* **Novi dreadsoughti.** »Narodni Listy«
poročajo, da se je v avstrijski delegaciji
izjavilo, da se vrši bodoče zasedanje dele-
gacij marca 1913. Delegaciji se predloži
predlog za kredit 300 milijonov kron za
zgradbo štirih novih dreadsoughtov.

Srednješolski vestnik.

* **Društvo slovenskih profesorjev**
vnovič vlijudo vabi vse izprašane slo-
venske prof. kandidate in pa tudi vse one,
ki stoje neposredno pred izpitom, še študi-
rajo, oziroma so se letos nanovo posve-
titi filozofičnemu študiju, naj se javijo od-
boru z vsemi potrebnimi podatki, ako
tega še dosedaj niso storili. Le z natanč-
nim statističnim pregledom more z us-
pehom zastopati koristi mlajših moči. Rav-
notako se more pri eventualnem posre-
dovanju ozirati le na one, ki so se javili.
V interesu neprijavljenih mlajših gospo-
dov tovarišev je torej, da naznanijo dru-
stvu svoje ime, stroko in stadij izpita,
odnosno stadij študija, v katerem se naha-
jajo; že izprašani pa nenastavljeni datum
izpita.

* **Reklama za nemško gimnazijo v**
Gorici. Odkar so ustanovili slovenske in
italijanske paralelke na goriški gimnaziji,
gre nemški oddelek svojo rakovo pot in le
slovensko-italijanski brezbriznosti se je
bilo letos zahvaliti, da ni bilo treba za-
preti že letos prvega razreda nemškega
zavoda. Ker ni bilo več prostora v starem
gnilem poslopju in ker so zaradi tega raz-
redi nastanjeni po mnogih privatnih po-
slopih v Gorici, kar povzroča stroške in

velike sitnosti se je vlada odločila, da
zgradi novo moderno poslopje ki bi od-
govarjalo vsem zahtevam takega veli-
kega zavoda. Kupila je v ta namen letos
prostorno Formentinjevo vilo s krasnim
parkom. Z veseljem smo pozdravljali in
odbovali ta vladin sklep, s katerim je
dokazala, da vendar nismo v Turčiji, ka-
kor so sklepali nekateri. Saj Avstrija rada
skrbi za šole, le da so te nemške! Druge
prihajajo, ako postaja kak pribetek od na-
kupa novih topov, oziroma dreadsought-
ov. A mi smo obračali, na Dunaju pa so
obrnili. Strmite, kaj je določilo naučno
ministrstvo! »Corriere« piše, da ostaneta
slovenski in italijanski oddelek v starem
poslopju in da nemškega premeste v novo
palačo. Razloček med starinjo bajto in
med Formentinjevo palačo, obdano s
krasnim parkom, je tako velik, da bodeta
marsikak slovenski, oziroma italijanski
oče že radi higijeničnih ozirav pošiljala
otroke v nemški zavod. Higijenične raz-
mere v starem poslopju so namreč pod
vsako kritiko. Mi protestiramo proti temu,
da bi se s takimi sredstvi delala reklama
za nemško gimnazijo!

Obrambni vestnik.

* **Preslepljeni in oti.** Pod tem na-
slovom je prinesel novi koledar Družbe
sv. Mohorja povest za slovensko ljud-
stvo. Pisatelj dr. J. Pregelj si je izbral za
eno glavnih oseb učitelja. A ne predstavl-
ja ga slovenskemu ljudstvu kot učitelja,
temveč kot — pohujševalca in zapeljiv-
ca. Naj sledi kratka vsebina povesti. Sre-
čni so bili ljudje na Visokem. A njih srečo
in enakomerno življenje je prekinila grad-
ba nove šole in učiteljev prihod. Učitelj
tako začne vabiti ljudi v krčmo h Mihcu
ter jih zapeljuje k pijančevanju in igranju.
Začne se družiti s — pobalini. Prireja
plese, katerim sledi vedno — pretep. Prej
mirni ljudje se začnejo rezati z noži.
Otroci se ne zinenijo več niti za — umira-
joče starše. Sreča in blaginja sta izginili
iz vasi. Da bi pa prikriti krčmar in neod-
kritosrčni učitelj ujela še več ljudi, usta-
novi učitelj društvo. Učiteljev mešan zbor
ima svoje pevske vaje v krčmarjevem sa-
lonu. Odkar je postavil Mihce v salonu
še šumen avtomat, je ta središče splošne
omike. A hvalohlepnu učitelju še to ni
dovolj. On nikakor ne more videti, da
ljudstvo spoštuje dobrega in ponižnega
duhovnika. Zato začne rohati proti ubo-
gemu starčku. Da, posreči se mu, da pri-
vede ljudi celo tako daleč, da ti začnejo
pobijati šipe častitljivemu duhovniku. A
greh se kaznuje. Učitelj učka najprej ve-
liko ponižanje. Urednik »Resnice« mu v
pričo vseh meščanov prisloji zausnico. Ne
izostane pa tudi božja kazen. Plaz odnese,
ravno v času, ko učitelj najbolj ruje zo-
per duhovnika, salon in podsuje učitelja.
Res, pretresujoča in »poučna« povest.
Vsa čast gospodu pisatelju. Goriški »Novi
Čas« utegne dobiti v njem vnetega so-
trodnika. Tovariši, podpirajte Družbo sv.
Mohora, ki širi med slovensko mladino
in ljudstvo take spise! Priporočajte jo!

* **Učiteljstvo izstopi iz Mohorjeve**
družbe! Kaj tako gnusnega, tako podlega
še nismo kmalu čitali: V letošnjem Mo-
horskem koledarju je med rugim tudi po-
vest »Preslepljeni in oti«. Glavno vlogo
v tej povesti, ki je skrajno tendenciozna,
imata učitelj in župnik. Človeka mora
pograbit jeza, ko čita to povest! Edini
namen vsega spisa je, učiteljstvu vzeti
še to trohico ugleda, kar ga ima, da, ra-
hločutnž mora obupati nad toliko hudo-
bijo, ki je tu nakupičena. Ali smo res po-
polnoma brezpravni, ali se res sme na
tako nesramen način proti učiteljstvu
hujskati? Kje so oblasti, ti strogi cenzorji,
če je treba konfiscirati kakšen nedolžen
članek v naprednih listih? Skoro se nam
usiljuje misel, da to pisarjenje odobra-
vajo! A pride čas plačila prejalislej! Uči-
teljstvo! Naša dolžnost je, da izstopimo
vsi brez izjeme iz družbe ki je, milo re-
čeno, tako netaktna, da pusti žaliti stan,
ki ga je dosedaj prištevala svojim najzve-
stejšim naročnikom! Prečitajte povest sa-
mi in videli boste, na kako gnusen, ne-
sramen način se nas blati! **Noben značjen**
učitelj, nobena značajna učiteljica ne more,
ne sme biti še nadalje ud Mohorjeve dru-
žbe!

Učiteljski konvikt.

Velikodušno darilo. Tvrda M. Grub-
bauerjevi sinovi v Lincu, tovarna šolskih

zvezkov je darovala »Društvu za zgrad-
bo učiteljskega konvikta v Ljubljani« od
letošnjega izkupička 700 K reci: sedemsto
kron. V imenu društva se p. n. Grubarje-
vim sinovom zato velikodušno darilo naj-
topleje zahvaljujemo, hkrati pa prosimo
stanovskozavedno učiteljstvo, da rabi v
šolah edinole Grubbauerjeve šolske zve-
zke, ki so izvrstne kakovosti ter vstre-
zajo v vsakem oziru vsem zakonitim pred-
pisom. Kdor podpira nas, podpiramo ga
tudi mi; zato pa uvedimo po vseh šolah
na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem,
Primorskem, v Istri in Dalmaciji Grub-
bauerjeve šolske zvezke. Če bo prihodnje
leto izkupiček še večji, bo tudi darilo na-
šemu društvu toliko večje; zato pa:
»Svoji k svojim!«

Letnina za leto 1912: Josip Ivančič,
učitelj v Poljubinu pri Tolminu; Janez
Zupančič, nadučitelj v Ratečah pri Beli-
peči. Hvala!

Društvo za zgradbo učiteljskega kon-
vikta je izdalo pravkar te-le nove knjige
za mladino: **A. Rape:** »Mladini« II. in III.
zvezek. — **E. Gangl:** »Zbrani spisi« III.
zvezek. — **Jos. Ribičič:** »Spisi za mladi-
no« I. zvezek. V tisku sta pa IV. in V.
zvezek »Spisov Mišjakovega Julčka«. —
Mi delamo in jahamo, psi pa lajajo in
grizejo!

Kranjske vesti.

Fran Orožen.

Dne 26. t. m. zjutraj je po dolgi in
mučni bolezni umrl v Ljubljani Fran Oro-
žen, c. kr. profesor ljubljanskega učitelji-
šča, star 59 let. Pokojni prof. Orožen je bil
kot človek in učitelj izredno blagega in
plemenitega srca. Na ljubljanskem učite-
ljišču je deloval 23 let. Živahno delavnost
pa je razvijal kot pisatelj učnih knjig ter
kot pisatelj znanstvenih del — bil je ne-
umorno vztrajen delavec na šolskem, pe-
dagoškem in kulturnem polju. Bil je so-
trodnik »Slovenske Matice«, ustanovil je
»Slovensko Planinsko Društvo«, ki mu je
bil dolgo vrsto let predsednik, bil je tudi
ustanovnik in prvi predsednik »Društva
slovenskih profesorjev«. — Tudi našemu
listu je bil sotrudnik. Pisal je vanj »Usta-
voznanstvo«, ki smo ga pozneje izdali v
posebni knjigi. — Izvrstnemu šolniku in
iskrenemu prijatelju naprednega sloven-
skega učiteljstva bodi ohranjen blag spo-
min!

— **r— Ljudsko šolstvo.** Imenovani so:
Anton Kadunc, nadučitelj, Banjaloka; Ana
Lebar na pomožnem razredu za duševno
zaostale otroke na IV. mestni deški šoli v
Ljubljani; Marjeta Cundrč na mestni slo-
venski dekliški šoli v Ljubljani; Ana Golj,
Gorenji Logatec; Ernestina Schott, Blo-
ke; Josipina Martinčič, Rakek; Leopoldi-
na Širc, Toplice pri Zagorju; Jan. We-
ber, Dol. Zdihoval; Kristina Demšar pride
v Podkraj in Viktorija Uršič v Šmartno
pri Litiji. Na Viču se sistemizirajo štiri
definitivna učna mesta. Ljudska šola v
Črnem vrhu se razširi v trirazrednico, v
Moravčah v štirirazrednico. Učno me-
sto se ustanovi na Dobravi in poseben
oddelek za oddaljenje otroke v Višnji gori.
Dalje so imenovani: M. Humeč-Perha-
vec, Krško; Marija Zagorjan, Št. Rupert;
Frančiška Lunder za dnevno zavetišče pri
IV. mestni deški šoli v Ljubljani.

Goriške vesti.

— **g— Učiteljska usposobljenja** pri je-
senskem terminu v Gorici so si pridobili
sledede kandidatinje in kandidatinje: a) s
slovenskim učnim jezikom: Andrejčič
Ivan, Cibič Karel, Del Cott Olga, Droč
Zofija, Fakin Vincencij, Ipavec Armin,
Ivančič Ljudmila Jug Ignacij, Jurko Emi-
lija, Kabal Ljudevit, Kancler Antonija,
Klavora Adolf, Lenarčič Ema, Pahor Sla-
vica, Pečar Elizabeta, Požar Ljudmila,
Rustja Karel, Rukli Marija, Šavli Valerija,
Ščuka Franc, Škof Franc, Štih Josipina,
Štrukelj Maks, Troha Fran, Visenjak Je-
rica, Vodopivec Alojzij, Žagar Ferdinand;
b) s slovenskim in nemškim učnim jezi-
kom: Ambrožič Josipina, Čej Marija, De-
reani Ivanka, Dugar Marija, Gorup Urba-
na, Horvát Ernst, Janovski Josipina, Ju-
ko Olga, König Marija, Kuhač Ivan, Lekše
Marija, Mlekuž Ljudmila (z odliko), Pagon
Frančiška, Slokar Albina, Soban Josipina
(z odliko), Stegu Angela, Surz Marija,
Salamun Marija, Vrečko Martin; c) z ita-
lijanskim učnim jezikom: Aragni Angela,

Bisener Marija, Brancovig Marija, Bru-
mat Antonija, Camisig Pia, Caucig Ana,
Degrassi Marija, Grassi Alma, Illicher
Viljemina (usposobljena tudi za nemški
učni jezik), Kurschen Lidija, Macuz Anto-
nija, Miani Ana, Moretti Marija, Razza
Emilija, Santolini Marčela, Sossich Ma-
rija, Stanta Carmela; d) z nemškim učnim
jezikom: Deise Jožef, Kotnik Stana (z od-
liko), Lenček Hermina, Mayr Valerija (z
odliko), Ružar Ernesta, Steuerer Herta,
Sutter Evgenija, Strammer Marjeta, Šorli
Marija, Vipauz Karolina (z odliko), Vi-
pauz Marija, Wagner Adolf (z odliko); e)
Faini Henrik iz druge skupine za me-
ščanske šole z italijanskim učnim izpitom.
— Dopolnilne izpite iz posameznih pred-
metov ali učnih jezikov: Bortolotti Mar-
jeta, Faini Avgust, Ferluga Ferdinand,
Hren Adalbert, Katnik Valentin, Medič
Hinko, Vrtovec Ciril; iz francoščine: Bor-
tolotti Marija, Gutman Marjeta, Mozetič
Zora, Rossi Pia.

— **g— Laški pripravljalni tečaj za**
vstop v gimnazijo. Zveza laških učiteljev
se je obrnila na goriški magistrat s pro-
šnjo, da naj otvori pripravljalni tečaj za
vstop v laško gimnazijo. Tak tečaj otvo-
rijo prihodnji februar in se bo vršil do
konca šolskega leta po 3 ure na teden.

— **g— Kako skrbi goriški dež. odbor**
za napredek v kmetijstvu. Z odlokom od
dne 10. 9. t. l. je vabil kmetovalce na na-
ročbo umetnih gnojil z 20% popusta.
Kmetovalci, ki jim je vsak vinar dobro
došel, so se rade volje odzvali temu va-
bilu ter naročali gnojila za izboljšanje
travnjštva. Stranke so — kakor običajno
— naročale gnojila potom županstev, ki so
morala potrditi, da je prosilec vreden
podpore. Čas za povračila je bil do 30. 9.
t. l. t. j.: vsakdo si je gnojila lahko naro-
čil potom pristojnega županstva do 30. 9.
Po tem odloku so se županstva tudi rav-
nala, zakaj dež. odbor, ki ni drugače po-
seben točen, je opozoril: »kasneje, t. j.
po 30. 9., došle prošnje, ki bi ne bile pod-
prte od županstva, se brez drugega zav-
rnejo«. Pa glejte! Županstva, ki so se dr-
žala gorenjega roka, so dobila od tega od-
govor: »Zaloga je bila s prej došlimi pro-
šnjami izčrpana«. Kdo je sedaj kriv? Vse-
kakor županstva, kaj ne? Kaj vas briga,
ako so vam prošnje došle 2. ali pozneje,
rok za vlaganje je bil dan do 30. 9. Kam so
pa gnojila romala? Najbrže v Furlanijo,
kjer je travništvo bolj ravno, kaj? Ubogi
Krašovci pa čakajte! Saj niste tako po-
trebni in saj se vam nudi tako velikanska
ugodnost 20% popusta!

Istrske vesti.

— **i— Popravek.** Na strani 1. v 4. ko-
loni članka »Odprava nesoglasja na šol-
skem polju v Istri« se je vrnila v II. od-
stavku 6. vrste neljuba pomota in se mora
glasiti za vejico »ta definitivnost« namesto
»ter definitivnost«. — Obenem prosimo
tudi poslance, naj se zavzamejo za to za-
devo!

— **i— Okrajna učiteljska konferenca**
za Koprski okraj se je sešla dne 20. t. m.,
in sicer slovenska v Dolini pod predsed-
stvom okr. šol. nadzornika Hinka Domin-
ka. Italijanska konferenca se je vršila v
Piranu. Kot zastopnik učiteljstva v okr.
šolskem svetu je bil izvoljen Italijan Mas-
solin z 271 glasovi proti 46, katere je do-
bil slovenski kandidat, deželni poslanec
Valentič.

Voroške vesti.

— **k— Kako skrbe Nemci za šole na**
Koroškem. Nemci dobro vedo, kako veli-
kanski faktor so ljudske šole. To umevajo
ti ljudje in podpirajo šole z vso vnemo
in požrtvovalnostjo. Toda še nekaj jih
bodi pri tem delu in to je bržkone glavni
spiritus agens: Ponemčiti deželo, po-
nemčiti slovenske otroke. In to se najhote
zgod v šoli. V nežni mladosti pri prvem
pouku se materni jezik učenca zanemarija,
naravnost zaničuje, v sijajen blesek pa se
stavi nemščina. Otroku to ostane in težko
se teh vtiskov otrese pozneje, tudi če
ostane zvest svojemu materinemu jeziku.
Žal, pri veliki množini otrok pa rodi ta
tendenciozen pouk zaželenje sadove,
slovenski otroci se ponemčijo in ostanejo
tudi pozneje nemški janičarji. Koliko dajo
torej Nemci za šole, se razvidi iz slede-
čega. V Gredinju pri Velikovecu so sezi-
dali letos novo ljudsko šolo, petrazredni-
co. Za to stavbo sta darovala Šudmarka

in Schulverein vsak po 10.000 K. Pri Sv. Lovrencu pri Spod. Dravogradu pa so sezidali novo šolo enorazrednico. Šola je stala 23.000 K in je za stavbo dal samo Schulverein 16.000 K. Brez komentarja!

Splošni vestnik.

Pri včerajšnji volitvi dveh zastopnikov in dveh namestnikov učiteljstva v c. kr. mestnem šolskem svetu smo premagali naše klerikalne koritarje. Izvoljena sta Janez Levč in Juraj Bežek in namestnika Marija Mehle in Fran Črnagoj. Več o zanimivi volitvi prihodnjic.

Boljši razvoj vrtnarstva bi doprinesel h gnetni povzdigi vseh naših krajev. Kakor povsod je tudi za razvoj vrtnarstva mogoče doseči povoljne uspehe — le z združenimi močmi, zato se je osnovalo podjetje, v katerem je na dosti različne načine dana priložnost za sodelovanje, in vsi prijatelji vrtnarstva ter sploh vsi prijatelji narave naj se blagovolijo priglasiti na naslov: »Goikova vrtnarska šola« v Kranju, da zamoremo potem skupno delati našo nalogo v popolnem prepričanju, da delamo za svoj in svojega bližnjega blagor.

Vabilo k pristopu v Društvo vpokojenega učiteljstva Dasi je število članov »Društva vpokojenega učiteljstva« precej naraslo, vendar se čez polovico cenjenih vpokojencev še ni oglasilo k pristopu. Zato vljudno vabi odbor ponovno vse cenjene tovariše(ice) in učiteljske vdove k pristopu našega društva, ki je neka samopomoč, da blagovolijo v obilnem številu se odzvati temu vabilu. Cenjene tovariše v aktivni službi pa zopet vljudno prosimo, da blagovolijo v svojem okrožju dotične vpokojence(ke) na to opozoriti, ker mogoče, da dotičnim naše vabilo ne pride v roke, oziroma v vednost. — Pojasnila daje: J. Bozja, Rakovniška ulica 5, ali S. Punčuh, Mormont. ulica 18, oba v Ljubljani.

Prav lepo napreduje »Slovenski Ilustrovani Tednik«. Zadnja številka obsega 16 strani ter priobčuje 19 jako zanimivih lepih slik. »Vse tiho? Vse tiho! Le spite, kar bojna Vas nosi ravan!« Ta Aškercev verz je moto slike, ki jo priobčuje Slov. Ilustrovani Tednik o bitki pri Bitolju. Razen te slike so še naslednje: Sultan Muhamd V. in njegov brat eksultan Abdul Hamd zapuščata Carigrad; po bitki pri Lozengradu: Porušen obrambni zid in za njim padli junaki; železniška nesreča na bojišču; makedonski prostovoljci v prednjih stražah pri Drinopolju; pripovedovanje ranjenca; naval pred bolnišnico v Belgradu; Zekki paša, vrhovni poveljnik makedonske turške armade, ki so ga z vsem štabom in armado vjeli Srbi pri Bitolju; Vanduh beg, vodja skopelskih Arnavtov; pogreb glave J. Radiča, Srba, katerega so Turki v Sandžaku umorili, glavo nataknil na kol, truplo razmesarili in razmetali; slovenski major in učenjak Davorin Žunkovič; slov. fotoamaterji v Gorici; pogled na čataldske in carigradske utrdbe; Turki na begu; lov na medveda na Dunaju; Črnogorci, ki so bili zaposleni pri gradnji belokranjske železnice v Novem mestu, a so na brzojavni poziv odšli na vojno itd. »Slov. Ilustrovani Tednik« res lepo napreduje; skrbimo, da se razširi vsepovsod.

Listnica uredništva.

Fr. L. Sv. J. ob Šč.: V četrtek po novem letu ni treba imeti pouka, ker tega ministrstvo ni ukazalo. Odredilo je le, da se božične počitnice začno že 21. grudnia. Tega se je držati. Drugače ukrepati nima nihče pravice! — V. B. St. J.: Hvala! Porabimo! — Liga mladih: Prav tako! V kratkem odgovor! Na zdar! —

ZAHVALA.

Podpisano šolsko vodstvo se tem potom najtopleje zahvaljuje »Zavezi avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, ker je novi dekliški Ciril Metodovi šoli pri Sv. Jakobu v Trstu podarila krasno zbirko najraznovrstnejših učil. Vodstvo šole je bilo upravljen sedaj glede učil v precejšnji zadregi, ker je šola glede učil še precej revna, a skoro ni več na družbo apelirati, ker so njeni izdatki in žrtve upravi za Trst že itak ogromne.

V tem polžaju se nas je spomnila »Zaveza jugoslovanskih učiteljskih društev« s krasnim darom. Bodi ji izrečena torej javna zahvala in naj bi našla še kakega posnemalca.

Vodstvo dekliške Ciril Metodove šole pri Sv. Jakobu v Trstu.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša **ZEFIRE** Prokop Škorkovský in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorec na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3220. Kranjsko. Na na dva razreda razširjeni ljudski šoli v Kovorju se razpiše vnovič drugo stalno učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potom vložiti pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu do 5. grudnia 1912.

Prošnje vložene vsled natečaja z dne 2. junija 1912, št. 1367, ostanejo v veljavi tudi za ta razpis. Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranju, dne 17. novembra 1912.

Št. 2273.

Na enorazredni ljudski šoli v Št. Lambertu se razpiše s tem učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 22. decembra 1912.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 22. novembra 1912.

Štajersko.

Sv. Križ pri Ljutomeru, 6. razr., meš. š., II. kr. r., mesto učitelja oz. učiteljice, st. oz. zač., n. in sl.

Pr. o. prošnje do 31. dec. 1912 na kr. š. sv. Sv. Križ pri Ljutomeru, pošta Križevci.

C. kr. okr. šolski svet Ljutomer, dne 20. decembra 1912.

Učiteljica

šestrazredne šole

želi službo menjati

z učiteljem ali učiteljico tri- ali štirirazredne šole. — Tretji plačilni razred. Kraj je pol ure oddaljen od železniške postaje. Prva postaja niže Ptuja. — Ponudbe naj se pošljejo na upravništvo »Učiteljskega Tovariša«. Za odgovor je priložiti znamko.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov na zadruga s omejenim ismetvom.

Promet do konca septembra K 156.552.68.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Solidno delo!

Tovarna šol. zvezkov
M. Grubbauerja sinovi
:: Line ob Donavi ::
priporoča slav. učiteljstvu svoje izvrstne izdelke, posebno zvezke in risanke za ljudske šole, ::
Zvezki se dobivajo v vseh trgovinah papirnatih stroke v mestu in na deželi.
== Postrežba točna. ==

Dober papir!

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsově

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met.

(dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cefira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorec blaga zastonj in franko.

Kjigoveznica

Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Znamenje

pravega Franckovega pridatka za kavo je kavni mlinček. — Nahajajo se pa tudi ponaredbe. — Tedaj pozor pri nakupu!

Pravi :Franck: izdeluje se iz najboljših sirovin.

Tovarna v Zagrebu.

sl. im 119/24574

Učiteljska tiskarna v Ljubljani, r. z. z o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priporoča

vse potrebne tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole

Te tiskovine so veljavne za Kranjsko, Štajersko in Primorsko.

III Ceniki zastonj in poštnine prosto. III

Alojzij Luznik

Dornberg pri Gorici, Primorsko.

Slike, pohištvo, glasovirji, harmoniji, šolske in društvene zastave. Kdor želi cenik za pohištvo, naj blagovoli naznaniti, rabi li opravo za spalnico, obednico, katere komade itd. Vsi izdelki najsolidnejši. Cene zmerne. Plaćevanje po dogovoru.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

poleg »Figovca«

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna stek arska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

Učiteljska tiskarna

r. z. z o. z.

VIII Ljubljana

Frančiškanska ulica št. 8.

priporoča:

Kuverte za šol. naznanila, negumirane. Uradne kuverte z napisom za šol. vodstva in krajne šolske svete.

Učne načrte za vse kategorije šol. Načela za občni učni načrt ponavljalne šole.

Cesarsko pesem, čveteroglasno.

Telovadba, Brunet.

Narodne pesmi, J. Žirovnik, I in II. zvezek.

Slava cesarju Francu Jožefu I. in besedilo E. Adamič.

O prvinah in skupinah, Stupar.

Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? Dr. E. Bretl.

Meterske trake, mape za šolsko matico, pisemski papir s kuvertami, pivnik, ovojni papir, podkladek itd.

Izvršilni predpis k dokončnemu šolskemu in učnemu redu, slovenski in nemški. Popravna znamenja na veliki lepenki.

: Ceniki zastonj in poštnine prosto. :

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)

modna in manufakturna trgovina.

Usojava se naznanjati uglednemu učiteljstvu posebno g. učiteljicam ročnih del, da sva založila vse potrebščine za vezenje in ročna dela. Z ozirom na to, da sva sklenila dati primeren popust v prid učiteljskim dobrodušnim namenom, se nadejava mnogih cenj. naročil. Obenem se dovoljujeva opozarjati p. n. ugledno učiteljstvo na krasne novosti jesenskega in zimskega modnega blaga za ženske in moške obleke. Vzorec poštnine prosto proti vrnitvi. Priporočava se uglednemu učiteljstvu za blagohotno naklonjenost ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Ivančič & Kurinčič.